

א) לנולד ח: ז (ב) לקמן מהח: א) הולדת פ"א מ"ו (בימותה קכ): ד (ז) ז"ל ופשוטות. יעב"ץ: ט (ז) ז"ל מלא, א) ז"א רובו, א) [ז"ל מתני']. ח) עירובין מו: ט (ט) ויומר נראה דמיתב כו' ז"ל כרבי וא"ש טפי. גהות מראה כהן להר"ב הכהן ז"ל.

תורה אור השלם

- ↑ לא יטקא בעל בעקיין להחלו: ויקרא כא ד.
- ↑ לאביו ולאביו לאביו ולאחותו לא יטקאו להם במקום בד נזיר אלקודו על ראשו: במדבר ו ז

נוסחת הריב"ן

א] נמי: ז] בלן דמשמע בין לענין מי שאינו מחולל שלא יגע לנוסח דמשמע לחלו נמי חלל מרד ומתקדמך להחלו: וכו'.

הגהות הב"ח

א) גמ' רבי אומר לא יטמא להם גמולם עד שימות: ב) ר"ש: ד"ה משמעת וכו' לא הוי מחולל ועומד מחלו קלה דלהחלו ומר משמע ליה מאידך קרא דעד שעה שימות הו"ל וא"כ מ"ה ור"ל אגר וכו' ולא אגר עד שימות אצל בגוסס:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] גמ' בנזן דעיל כשהוא גוסס: י"ב ע"י א"מ: ב] ר"ש: ד"ה והא וכו' ולא הו"א טומאת זביחה כ"ל: ג] ד"ה מיתבין וכו' דכתיבא כהעור והרובע מיות כהעור והרובע נמחקו וי"ב ע"י הא"ש צימות דף קכ ע"ב: ד] הו"ס ד"ה צבית וכו' לא היה לנו לרבות. ח' לרבות מתקן וי"ב לרדוס: ה] ד"ה והא וכו' לבית דרך אלוירנת פ"ג: י"ב ע"י א"מ: ו] ד"ה מר בר רב אשי וכו' קדדי קאליא. י"ג ע"י שהעור יודע צבית וציה מת צעת הא"ש מת וציה כהן לקרוביו. מן מי ליעמא עד לקרוביו נמחק וי"ב ליכנס לבית הקברות א"כ לקרוביו ש"ל לעמא ס"ל פ"ג: ח] בא"ד שהרי אחר שפירש ממנו ילקה. ח' ילקה נמחק וי"ב ילק: ט] בא"ד על שאר ממתם א"ש מהח"ל. ח' א"ש מן מי וי"ב מהח"ל וכו' וכן שמעתי ממש"ל כרבי מן וכן עד רבתי נמחק וי"ב וכן שנינו בזביל כרבי צ"ל פ"ג: ט] א"מ: י] בא"ד לשון ר"י שומרי יושב צבית וכו' שהוא ש"ס כל מן שומרי ע"ד ש"ס

זה נמחק ונמנו לעיל ג"ה מר בר רב אשי ואלמור על ש"ס הגליון: ב] ד"ה צבית גמ' כ"כ כבז. צימות גמ' כ"כ כבז נמחק וי"ב כפסי כמות וכו' ג"כ צבית פ' נשא. א"מ: ל] ד"ה א"כ וכו' מהך צבייתא דמגיד לא חיי טמוי לא מטמא הא מתיילא לא. מן מי טמוי עד לא נמחק: ב] ד"ה ונמי"ד וכו' והוי מני לשניו דהך צבייתא כאיך תנא א' כ"ל: ט"ז: א"מ:

נגט כשהוא גוסס ולא קאמר כשהוא חולה. ומכאן יש ללמוד דכהן אסור ליכנס לבית הקברות אפילו לקרובים שמתמא להם שהרי אחר שפירש ממנו אמרינן הכא שהוא לוקה כשהוא נוגע או מאהיל על אחר: להחלו עד שעה שימות. לאפוקי מגויד גוסס ולהחלו משמע אחר שנעשה חלל: משמעות דורשים איכא ביניהו. חריותו סברי לאפוקי מגויד גוסס וזוהי הו"א להחלו דשמעין גוסס דחשיב חלל: ואפילו מגויד. מחותן לאיברי' ל' גורו אילנא: לענין אתחולי הוא דאתחיל. נהי דגלי במותם שאינו מטמא עד שימות ואינו לוקה משום לא יטמא מ"מ לוקה משום להחלו דכיון דסמוך ללא יטמא דרשינן נמי לאו אלהחלו כאילו כתיב לא יטמא בעל בעמו ולא להחלו דהיינו גוסס שאינו ראוי לחיות. ומכאן שמעין דכהן אינו מוזהר על הגוסס דק"ל כ"י לגבי ר"ל דאמר משמעות דורשים איכא ביניהו ובין לר' ובין לרבנן אינו מוזהר עליו עד שימות. ומיהו בה"ג גורס אבוי במקום ר' יוחנן ב) ורבה במקום ר' יוחנן ב) ורבה במקום ר' יוחנן ב) ולפי"ז הלכה כרבה לגבי אבוי ולרבה פליגי ר' יוחנן ב) ורבנן בגוסס ואין הלכה כר' מחבריו ונמצא כהן מוזהר

א) חולי ז"ל קודם שחכים ראשו חייב ז' וכו' ומראה דרבינו גרם בדברי רבא הנעים ראשו משום טומאה וכו': ז] פנינו הגירסא צב"ג רבא וכו"ה בתום' דהך ז"ל ומתנא ע"ג צב"ג דלפק כרבי משום דתסם ממני' אמאי כוומיה ורבי רבנו המון' סאן ז"ט.

שלישה מינין פרק ששי נזיר

צבים א]. אמאי חייב שמים הא לא חתיין צהדדי דכיון דעילי ידיה דלורחיה דלגינש צהכי איטמי ליה דכמאן דנגע צנומלח המת שצפנים דמי וזביחה לא הוי עד דעילי כוליה גופיה: **אלא אמר ר"א זירף ידו**. כל היכא דהושיט ידו ליכנס תחלה: **משום טומאה איכא**

משום זביחה ליכא. ולא הוי כמאן דלחתיין טומאה וזביחה צהדי הדדי ואינו חייב אלא אחת שהרי כבר מחולל ועומד הוא. אלא הכא צמאי עסקינן דזירף גופו כלומר שהכניס כל גופו כחחד דטומאה וזביחה צהדי הדדי קאתיין: **זירף גופו**. לאו דוקא אלא אידי דלמר זירף ידו קאמר זירף גופו: **והא לא אפשר דלא עייל חוטמו צרישא**. משום דזולגט מן הפלרוף דלורחיה דלגינש לכי עייל צביתיה דשוחה ראשו צרישא ונחית ליה טומאה ולא הו"א ב] [זביחה] עד דעילי ליה כוליה וכי עייל כוליה גופיה הא מיטמי וקאי: **אלא אמר רבא הכניס ידו כו'**. אלא היכי משכחת לה כגון דהכניס גופו שנכנס כשהוא זקוף דלחתיין להו טומאה וזביחה צהדדי וחייב שמים: **ואכתי לא אפשר דלא עייל אלצעתא דכרעיה כו': כגון שנכנס**. לבית שבתוכה טומאה: **בשידה תיבה ומגדל**: ח"ר לא יטמא **בעל צעמיו להחלו עד שעה שימות**. מותר לעסוק צו ואינו עוזר עליו משום לא יחלל עד שעה שימות. והאי קרא קאי צכסן והואו הדין לנזיר: **רבי אומר לא יטמא להם כנומס עד שימות**. והאי קרא צנויר קאי והואו הדין צכסן: **משמעו דרשינן**. דלמר משמע ליה מהאי קרא דעד שעה שימות אע"ג דעסיק זיה לא הוי מחולל ו) ולמר מהאי קרא דלהחלו: **ור"ל אמר גוסס איכא צינייהו**. דלמאן דמשמע ליה מלהחלו אפילו בגוסס קאי צלא יחלל דכיון שהוא גוסס סופו להיות חלל דק"ל (גיטין דף כה). רוב גוססין למיתה וקאמר דלא יחלל כו' ולמאן דמשמע ליה מצמותם עד שימות אינו עוזר צלא יטמא לא כהן ולא מזיר אצל בגוסס לית לן צה: **אצל מיטמא**. בין מזיר בין כהן צנגנס וציציתס ואינס עובריס צננגע הזב לא משום לא יחלל ולא משום לא יטמא:

הא מיבעי ליה להאי סברא. צמותס אין מטמאין אצל מטמאין צנגנס וציציתס: **ולמאן דדריש ליה להחלו**. משום גוסס הא אתא נמי להכי למי שעמיה מחולל: א"כ. דלא נדרוש ליה אלא חד טעמא יומא קרא ב)להחל דמשמע לענין מי שאינו מחולל ומדקאמר להחלו שמע מינה תרתי: **מיציבי אדם**. הכי הו"א רישא דצרייתא ב) כהעור והרובע: **מגוייד**. חתוך לאיצריו ואפילו הכי אינו מטמא וקשיא לר"ל דמשמע ליה מלהחלו דלפילו לגוסס אסור: **לא קשיא לענין טמוי**. הוא דלא טממא עד שתלא נפשו ולא כשהוא גוסס אצל לענין אחולי מכיון דהוי גוסס קאי צלאו דלא יחלל: אמר

[כתב] צמותס לא יטמא אצל יושב הוא בהספד וצווקיה: אא בן נימא קרא אהחלו מיתיבי האדם אינו מטמא עד שתצא נפשו ואפילו מגוייד. פירוש לשון גודו אילנא (דניאל ד) מלא פלעיס [ופגמים] והתס צפ' האשה (צימות דף קב): **[דייקן] מהך צרייתא דמגוייד לא חיי ל' טמוי לא מטמא הא מתיילא לא ופליגי זיה תנאי התס: ול"מ"ד מ"החחלו הא קתני ואינו מטמא עד שימות**. מכל מקום¹⁰⁰ נדרש לאו דלא יטמא כאילו סמכו¹⁰¹ להחלו להוהירו אף¹⁰² גוסס משום חילול והוי מני לשנויי דהך ב] א) צרייתא כו'¹⁰³: **ומהבבא** שמעינן דכהן אינו מוזהר על הגוסס דק"ל כר' יוחנן לגבי ר"ל ומיהו צה"ג גרים אציי צמקוס רבי יוחנן ורצא צמקוס ר"ל ולפי"ז הלכה כרצא לגבי דאשי [ולרצא פליגי רבי ורענן¹⁰⁴ ואית לן ט) הלכה כרבי מצבירו [ולא מצביריו מנאל] יהא כהן מוזהר על גוסס:

אצבעותיו דכרעיה ברישא. ולא מצי לאוקומה כגון שנכנס דרך אחריו שאין זה דרך ביאה כדאמר פ"ק דחולין ובפ"ב דשבויות ולכולהו הוה מצי למיפרך מדעיל מיטעו גופיה איטמי ליה ומשום ביאה ליכא עד דעיל רוביה: ובא חבירו ופרע עליו את המעזיבה. וצ"ל שהוא בעצמו סייע לו דאי לא עביד משה לא לקי וחייב דאמר היינו מלקות: דעיל כשהוא גוסס וכו' וצ"ל דס"ל דהתראת ספק שמה התראה. ולי נראה כיון דרוב גוססים למיתה לא הוי התראת ספק ולהכי כשהוא גוסס וכו' וצ"ל דס"ל דהתראת ספק שהוא לוקה כשהוא נוגע או מאהיל על אחר: להחלו עד שעה שימות. לאפוקי

בבית נמי כיון דאעיר ידיה אסתאב

בבית נמי כיון דאעיר ידיה אסתאב. דלהל המת כמליא טומאה דמי ומרד שהושיט ידו צפנים כאילו נגע צמת ואכתי לא קרינן לא יכא וכי עייל כולי האי טמאי ומחולל ועומד הוא ואתרי¹⁰⁵ לא תמלא חיוב לא יכא עס לא יטמא [כיון]¹⁰⁶ שהוא מחולל ועומד לא היה לנו ד] לרבות להחלו למעט מחולל ועומד הוא אלא לדרשה אחריתי

כדצטמוך: **אל"א אמר ר"א צירף ידו לבית**. כלומר שהכניסה לבית קודם לגוף משום טומאה איכא משום זביחה ליכא דמחולל ועומד: **צירף גופו**. כלומר היו ידיו צרופות וצטמוי¹⁰⁷ לגופו ולא הכניסן תחילה טומאה וזביחה צהדי הדדי קאתיין ואומר הר"ס אף ע"ג צבית המנוגע אמר צפרי השוטט (חולין דף לג): **ידיו טומאות דרצנן אף כי מלורע טממא צבאל מ"מ אינו כ"כ כמו ט) מיל"ט** טומאה שטמא כן צבית המנוגע הנכנס שס טמא אפילו לא נגע ואפ"ה נשנית צמטיות דאס יש מחיאה כל שהא"ס למלורע לא יטמאנו ואילו צנומלח מת אף פומח טפח מציא הטומאה: **הא א"א שלא עייר חוטמו ברישא**. ומחל ליה טומאה: אלא אמר רבא הכניס ידו משום טומאה איכא. פירוש משום דחוטמו עייל צרישא: **הבב"ם גופו טומאה** וביאה בהדי הדדי קאתיין. כלומר שהיה כופה ראשו חוץ לבית כמו הלכות כאגמון ראשו (פעישה נח): **והא לא אפשר דלא עייר אצבעא דכרעיה תחלה**. ולא מני לאוקמי [צבואו לבית האסורונית דלא שמיח] זביחה כדלמר צפרק ז] דשצועות (דף קז ח): וצפ"ק דחולין (דף י'): ולכולהו מני למיפרך הא לא אפשר דלא עייל מיטעוא צרישא ומטמא ליה צטרס יכנס ונדרשו: **כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל ובא אחר ופרע עליו המעזיבה דטומאה וביאה בהדי הדדי קא אתיא**. וצ"ל [דהוא] מסייע להסיר המעזיבה דהא צבתו צו למלקות אייבי:

מר בר רב אשי אמר בנזן דעירי [בשהוא גוסס] ונפק נשמתא אדיתבי התס דטומאה וזביחה צהדי הדדי קאתיא ז]: **מהבבא משמע.**

דכהן אסור ז] [ליעמא לאחריס אף כשהוא מטומא ככרן לקרוביו¹⁰⁸ ואף כי מחולל ועומד הוא דאף לפי דברי רבא אס פירש אסור ליעמא שהרי אחר שפירוש ממתו ח] ילקה על שאר ממים ב] [אס] מאהיל עליהו וכן שמעתי מאשלי כרצני א' לשון ר"י שהעור יושב צבית והוא עת כזאת מת צבית שהוא שס: **ל"החלו**. צכהן הדיוט כמי: **עד שעה [שימות]**. ולאפוקי מגוייד דלהחלו משמע לאחר שנעשה חלל: רבי אומר צמותס. צנויר כמיז לאציו ולאמו לא יטמא להס צמותס: **אמר רבי יוחנן משמעו [דרושיין] איכא בינייהו**. דהאי ממעט מגוייד וגוסס מלהחלו והאי צממותס: **במותם אין מטמא אבר מטמא בנגעם**. אפילו¹⁰⁹ צאחריני אינו מוזהר כ"א צנומלח מת שכתוב על כל נפשות מת לא יכא [גליון. ב] צת"כ

אצבעותיו דכרעיה ברישא. ולא מצי לאוקומה כגון שנכנס דרך אחריו שאין זה דרך ביאה כדאמר פ"ק דחולין ובפ"ב דשבויות ולכולהו הוה מצי למיפרך מדעיל מיטעו גופיה איטמי ליה ומשום ביאה ליכא עד דעיל רוביה: ובא חבירו ופרע עליו את המעזיבה. וצ"ל שהוא בעצמו סייע לו דאי לא עביד משה לא לקי וחייב דאמר היינו מלקות: דעיל כשהוא גוסס וכו' וצ"ל דס"ל דהתראת ספק שמה התראה. ולי נראה כיון דרוב גוססים למיתה לא הוי התראת ספק ולהכי כשהוא גוסס וכו' וצ"ל דס"ל דהתראת ספק שהוא לוקה כשהוא נוגע או מאהיל על אחר: להחלו עד שעה שימות. לאפוקי

אצבעותיו דכרעיה ברישא. ולא מצי לאוקומה כגון שנכנס דרך אחריו שאין זה דרך ביאה כדאמר פ"ק דחולין ובפ"ב דשבויות ולכולהו הוה מצי למיפרך מדעיל מיטעו גופיה איטמי ליה ומשום ביאה ליכא עד דעיל רוביה: ובא חבירו ופרע עליו את המעזיבה. וצ"ל שהוא בעצמו סייע לו דאי לא עביד משה לא לקי וחייב דאמר היינו מלקות: דעיל כשהוא גוסס וכו' וצ"ל דס"ל דהתראת ספק שמה התראה. ולי נראה כיון דרוב גוססים למיתה לא הוי התראת ספק ולהכי כשהוא גוסס וכו' וצ"ל דס"ל דהתראת ספק שהוא לוקה כשהוא נוגע או מאהיל על אחר: להחלו עד שעה שימות. לאפוקי מגויד גוסס ולהחלו משמע אחר שנעשה חלל: משמעות דורשים איכא ביניהו. חריותו סברי לאפוקי מגויד גוסס וזוהי הו"א להחלו דשמעין גוסס דחשיב חלל: ואפילו מגויד. מחותן לאיברי' ל' גורו אילנא: לענין אתחולי הוא דאתחיל. נהי דגלי במותם שאינו מטמא עד שימות ואינו לוקה משום לא יטמא מ"מ לוקה משום להחלו דכיון דסמוך ללא יטמא דרשינן נמי לאו אלהחלו כאילו כתיב לא יטמא בעל בעמו ולא להחלו דהיינו גוסס שאינו ראוי לחיות. ומכאן שמעין דכהן אינו מוזהר על הגוסס דק"ל כ"י לגבי ר"ל דאמר משמעות דורשים איכא ביניהו ובין לר' ובין לרבנן אינו מוזהר עליו עד שימות. ומיהו בה"ג גורס אבוי במקום ר' יוחנן ב) ורבה במקום ר' יוחנן ב) ולפי"ז הלכה כרבה לגבי אבוי ולרבה פליגי ר' יוחנן ב) ורבנן בגוסס ואין הלכה כר' מחבריו ונמצא כהן מוזהר

א) חולי ז"ל קודם שחכים ראשו חייב ז' וכו' ומראה דרבינו גרם בדברי רבא הנעים ראשו משום טומאה וכו': ז] פנינו הגירסא צב"ג רבא וכו"ה בתום' דהך ז"ל ומתנא ע"ג צב"ג דלפק כרבי משום דתסם ממני' אמאי כוומיה ורבי רבנו המון' סאן ז"ט.

מג.

א] מ"י פ"א מהל' טומאת

מת הל' יא': עב ב ג מ"י פ"ה מהל' טורות הלכה יז ופי"ג מהל' אכל הל' ו:

עד ד מ"י טפ"ז מהל' טומאת אוחלץ הלכה ט:

עה ה מ"י פ"א מהל' טומאת המת הל' טו [טוש"ע יו"ד סי' טע]: ע ו טוש"ע ט:

הגהות התוספות

1. מצי"ל וכו' עייל כוליה צב"ג כתר הכי טמא כו'. 2. ז"ל ואחרי כי לא. 3. מיעת כיון נמחק. וצ"ל כי לא כששאו. 4. ז"ל ומצופות. 5. ז"ל אצו כי"כ כמאן דמלי. 6. מיעת כל שהוא נמחק. 7. וצ"ל עשרה טפחים ציט. 7. דמצי"ל הכניס חוטמו בין גמ' בין צרשי' בין צמוס'. 8. ז"ל מהכא משמע דכהן אסור ליכנס צבית הקצרות אף לקרוביו שהוא מותר ליעמא בהו, ואף כי כו'. 9. וצ"ל מומה סא אפילו כו'. 10. ז"ל ומשני לענין טמוי כו' ומכל מקום. 11. ז"ל כאילו סמכו למלת להחלו והכי הוא כאילו ככת לא להחלו. 12. ז"ל אף על. 13. ז"ל כרבי. ומיעת כו' נמחק. 14. ז"ל פליגי רבי ורבנן בגוסס.

מוסף רש"י

כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל. שמפסיק ציט לבין הטומאה ומר צעורו צבילה שהוא טהור ואח"כ בא חבירו ופרע את המעזיבה שהוא תחתיו, השיחה הסידי מעל ראשו (דע"ל ח').

פי הרא"ש

דאם נגע בכי מתיס בבח א' והתרו בו על שניהם לא ליק אלא א' דשם נגיעה הכל אחד: ופרך בבית נמי היכי משכחת שיבואו שניהם כאחד דכיון שהכניס ידו לבית [אף דדריין לאן] נכנס כל גופו כאילו נגע באצבעו במת דביאת כמאן דמלייא וצממא דמי ומשום לא יבוא ליכא עד שיכנס רוב גופו ומצא כבר מחולל ועומד הוא: ומשני דאי צרף ידו פירוש כשהכניס ידו תחלה לבית משום ביאה ליכא: צירוף גופו פי' שהיו ידיו צרופות ותכופות לגופו חייב בו: והדר תו פריך אפילו צירף גופו אי אפשר דלא עייל חוטמו ברישא ונמצא כל גופו קודם שיכנסו רובו: ומשני הכניס ראשו ודאי ליכא משום ביאה הכניס גופו כגון שעקר ראשו לאחוריו ונכנס רוב גופו א) קודם שנכנס חייב הכניס גופו א"א דלא עייל